

Spm1212
Economie & Bedrijf

ANTWOORDEN

Tentamen

Woensdag 19 januari 2011
14.00 uur – 17.00 uur

Instructies:

- Dit tentamen bestaat uit zowel meerkeuze- als open vragen. Er zijn 20 meerkeuzevragen en 2 open vragen.
- De meerkeuzevragen staan op pagina 1-6 van deze bundel, de open vragen op pagina 7-14.
- Bij de bepaling van uw cijfer wordt de beoordeling van de meerkeuzevragen en de beoordeling van de open vragen in een gelijke verhouding (dus elk 50%) gewogen.
- De meerkeuzevragen dienen beantwoord te worden op een los meerkeuzeformulier. Vul hier je naam en studentnummer in. In de hokjes onder het studentnummer dien je nogmaals de cijfers van je studentnummer in te vullen. Maak je een fout, vraag dan een nieuw formulier. Correcties worden namelijk niet goed verwerkt door de inleesapparatuur!
- De open vragen worden beantwoord in de daartoe bijgevoegde tekstvakken. **Vul op alle bladzijden met open vragen je naam en studentnummer in!**
- Aangezien de open vragen op dit formulier worden ingevuld, kan het tentamen na afloop **niet** worden meegenomen. De vragen en antwoorden zullen na het tentamen op Blackboard verschijnen.
- Studiematerialen, mobiele telefoons en andere elektronische apparaten dienen in tassen onzichtbaar te worden opgeborgen. Mobiele telefoons moeten worden uitgeschakeld. Het verlaten van de zaal voor een (telefoon)gesprek is verboden.
- Tijdens de eerste 15 minuten (tot 14.15u) mag je de zaal niet verlaten. Dit om te voorkomen dat vragen uitlekken naar mensen die iets later binnenkomen.
- Houd je collegekaart bij de hand.
- U dient zich van tevoren ingeschreven te hebben voor deelname aan dit tentamen. Is dit niet het geval, dan wordt uw tentamen in beginsel niet gecorrigeerd.
- Ieder geval van vermeende fraude wordt voorgelegd aan de examencommissie.
- De cijfers van het tentamen worden gepubliceerd op Blackboard.

Veel succes!

Meerkeuzevragen

1	Een onderneming besluit een andere overneming over te nemen, omdat zij gelooft dat door verbeteringen in het management van de over te nemen onderneming een hogere winst kan worden bereikt. Deze reden voor overname is een: a. Groeimotief; b. Synergiemotief; c. Strategisch motief/marktmachtmotief; d. Marktcorrectiemotief
2	Beoordeel de volgende stellingen: I. Het rendement op door een ondernemer geïnvesteerd kapitaal wordt ook wel normale winst genoemd. II. De marginale-kostencurve is de eerste afgeleide van de totale kostencurve. a. Beide stellingen zijn juist. b. Alleen stelling I is juist. c. Alleen stelling II is juist. d. Beide stellingen zijn onjuist
3	Beoordeel de volgende stellingen met betrekking tot het groeicyclusconcept in de markttheorie. I. Een belangrijk kenmerk van de groeicyclus bij de afzetontwikkeling van producten is dat zowel het cyclische verloop als de vorm van de cyclus door ondernemers te beïnvloeden is. II. In de dynamische markttheorie is sprake van circulaire causale relaties tussen ondernemingsactiviteiten, marktstructuren en ondernemingsresultaten. a. Zowel stelling I als II is juist. b. Alleen stelling I is juist. c. Alleen stelling II is juist. d. Zowel stelling I als II is onjuist.
4	Beoordeel de volgende stellingen: I. Volgens Schumpeter hebben innovaties uitsluitend betrekking op de introductie van nieuwe producten, diensten of productiemethodes. II. Volgens Schumpeter leidt marktmacht van ondernemingen tot innovativiteit wat wederom leidt tot winstgevendheid. a. Beide stellingen zijn juist. b. Alleen stelling I is juist. c. Alleen stelling II is juist. d. Beide stellingen zijn onjuist.

5	Aan de product- of procesinnovatie zelf gaat een aantal momenten c.q. fasen vooraf. Welke van de volgende fasen behoort daar niet toe?
	<ul style="list-style-type: none"> a. de inventiefase b. de introductiefase c. de ondernemersfase d. de ontwikkelingsfase
6	Productieprocessen die relatief kleinschalig, arbeids- en 'know how'-intensief zijn, met veel ruimte en flexibiliteit voor productie en procesaanpassingen zijn kenmerkend voor de volgende fase in het groeicyclusconcept:
	<ul style="list-style-type: none"> a. de stagnatiefase b. de rijpheidsfase c. de expansiefase d. de introductiefase
7	Beoordeel de volgende stellingen: I. Bij een aandelenfusie blijven de oorspronkelijke vennootschappen bestaan. II. Fusies en overnames hebben doorgaans een positief effect op de winstgevendheid en de groei van ondernemingen.
	<ul style="list-style-type: none"> a. Zowel stelling I als II is juist. b. Alleen stelling I is juist. c. Alleen stelling II is juist. d. Zowel stelling I als II is onjuist.
8	Een efficiënte onderneming opereert op een markt voor monopolistische concurrentie die in evenwicht is. De onderneming maakt voor haar operationele activiteiten op die markt gebruik van de productiefactoren arbeid en kapitaal. Welke bewering is onjuist?
	<ul style="list-style-type: none"> a. De onderneming produceert tegen de laagst mogelijke kosten per eenheid. b. De onderneming opereert kostendekkend. c. De marktprijs is voor de onderneming geen gegeven. d. De onderneming kan vrij uittreden.
9	Een aanbieder bij volledig vrije mededinging kiest altijd een productieomvang waarbij:
	<ul style="list-style-type: none"> a. de marginale kosten gelijk zijn aan de prijs. b. de marginale kosten lager zijn dan de prijs c. de marginale opbrengsten hoger zijn dan de prijs d. de marginale opbrengsten lager zijn dan de prijs.

10	Beoordeel de volgende stellingen. I. Bij monopolistische concurrentie realiseren ondernemers in het evenwicht geen economische winsten. II. De marktmacht van een monopolist kan worden gemeten door te bepalen in hoeverre zij haar winstmaximerende prijs boven de marginale kosten kan zetten.
	a. Zowel stelling I als stelling II is juist. b. Alleen stelling I is juist. c. Alleen stelling II is juist. d. Zowel stelling I als II is onjuist.
11	Beoordeel de volgende stellingen. I. In een natuurlijk monopolie bepaalt de overheid dat er niet meer dan één producent op de markt mag opereren. II. De winstmaximaliserende monopolist stelt zijn prijs altijd zodanig vast dat de prijselasticiteit groter dan 1 is.
	a. Zowel stelling I als stelling II is juist. b. Alleen stelling I is juist. c. Alleen stelling II is juist. d. Zowel stelling I als II is onjuist.
12	Beoordeel de volgende stellingen: I. Marktfalen duidt op onvolkomenheden in de resultaten van de marktwerking veroorzaakt door de structuur van de markt of het gedrag van ondernemingen. II. Overheidsfalen betekent dat er niet voldoende private goederen geproduceerd worden.
	a. Beide stellingen zijn juist. b. Alleen stelling I is juist. c. Alleen stelling II is juist d. Beide stellingen zijn onjuist
13	Beoordeel de volgende stellingen over de geknikte prijs/afzetcurve. I. De zogenaamde geknikte prijs/afzetcurve bij het heterogeen duopolie geeft een verklaring voor de hoogte van het bestaande prijsniveau op de markt. II. In het geknikte prijs/afzetcurvemodel leiden kostenverschuivingen niet noodzakelijkerwijs tot prijsaanpassingen.
	a. Zowel stelling I als II is juist. b. Alleen stelling I is juist. c. Alleen stelling II is juist. d. Zowel stelling I als II is onjuist.

14	<p>Beoordeel de volgende stellingen:</p> <p>I. Volgens de economische theorie heeft de heffing van belasting altijd een negatief effect op de welvaart.</p> <p>II. Volgens de economische theorie heeft het instellen van een productieplafond voor alle bedrijven in een sector altijd een negatief effect.</p> <p>a. Beide stellingen zijn juist.</p> <p>b. Alleen stelling I is juist.</p> <p>c. Alleen stelling II is juist.</p> <p>d. Beide stellingen zijn onjuist.</p>
15	<p>Welke van de volgende factoren behoort niet tot de stabiliteitsvoorwaarden van kartels?</p> <p>a. een nauw-oligopolistische markt</p> <p>b. homogene producten</p> <p>c. entreebarrières</p> <p>d. een hoog innovatieniveau</p>
16	<p>Beoordeel de volgende stellingen:</p> <p>I. Bij het zogenaamde ‘prisoners dilemma’ is sprake van uitsluitend overeenkomende belangen tussen spelers die onderling geen formele afspraken kunnen maken.</p> <p>II. Het Cournot model wordt gekenmerkt door zogenaamde ‘hoeveelheidsconcurrentie’, waarbij de prijzen strategisch worden aangepast om de aangeboden hoeveelheid te beïnvloeden.</p> <p>a. Zowel I als II is juist</p> <p>b. Alleen I is juist</p> <p>c. Alleen II is juist</p> <p>d. Zowel I als II is onjuist.</p>
17	<p>Het begrip ‘minimale efficiënte schaal’ van ondernemingen heeft betrekking op:</p> <p>a. De productiehoeveelheid die ondernemingen moeten realiseren om tegen minimale marginale kosten te kunnen produceren</p> <p>b. De productiehoeveelheid die ondernemingen moeten realiseren om tegen minimale gemiddelde kosten te kunnen produceren</p> <p>c. De productiehoeveelheid die ondernemingen moeten realiseren om tegen minimale totale kosten te kunnen produceren</p> <p>d. De productiehoeveelheid die ondernemingen moeten realiseren om maximale winst te kunnen realiseren</p>

18	<p>Wat geeft het <i>producenten surplus</i> weer?</p> <ul style="list-style-type: none"> a. De stijging van de winst bij de prijsverhoging van een product b. De inkomsten van alle producenten, minus hun productiekosten c. De schaarste die ontstaat bij een prijsdaling van een goed d. Het verschil tussen de marktwaarde en de maatschappelijke waarde van de verhandelde producten
19	<p>Wat is de Herfindahl-Hirschman-index?</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Een maat voor de omvang van het z.g. ‘dead-weight loss’ bij een oligopolistische markt; b. Een maat voor de omvang van de vier grootste ondernemingen in een bedrijfstak; c. Een maat voor zowel de absolute en relatieve concentratie in een bedrijfstak; d. Een maat voor het tempo waarin een specifieke sector groeit ten opzichte van de hele economie
20	<p>De volgende methode is met name geschikt voor kostprijsberekening bij heterogene productie:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. De equivalentcijfermethode b. De productiecentramethode c. Deelcalculatie d. Process costing

Naam: .....
Studentnummer:.....

Open vragen

Vraag 1 (25 punten)

1 a	Licht toe wat in de economische theorie met het begrip ‘relevante markt’ wordt bedoeld. Leg tevens uit wat de belangrijkste dimensies zijn van de relevante markt. (10 punten)
	<p>Op de relevante markt is ten aanzien van een bepaald product of dienst sprake van concurrentie tussen aanbieders.</p> <p>Belangrijke dimensies van de relevante markt zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Productdimensie • Geografische dimensie • Tijdsdimensie. <p>Zie leerboek p. 19.</p>

Naam: .....
Studentnummer:.....

1 b	Wat wordt in de economische theorie bedoeld met ‘technische efficiëntie’, allocatieve efficiëntie’ en ‘dynamische efficiëntie’? (6 punten)
<p>Technische efficiëntie: er is geen verspilling van productiefactoren Allocatieve efficiëntie: er is geen verspilling en de productiefactoren worden overeenkomstig de (economisch haalbaren en mogelijke) wensen van de consumenten ingezet. Dynamische efficiëntie: De mate waarin een onderneming of een economie zorg draagt voor innovatie.</p>	

Naam: .....
Studentnummer:.....

1 c	Wat wordt in de economische theorie bedoeld met de ‘onzichtbare hand’? Leg tevens uit wat deze ‘onzichtbare hand’ inhoud. (9 punten)
<p>Met de ‘onzichtbare hand’ wordt het prijsmechanisme bedoeld dat de productie van goederen en diensten coördineert met de (economisch haalbare) wensen van de consumenten, zonder tussenkomst van enige vorm van doelbewuste coördinatie. Onder ideale omstandigheden (volledig vrije mededinging) geeft de marktprijs aan de producenten voldoende informatie om te bepalen welke goederen zij produceren en in welke hoeveelheid. Economische winsten of verliezen zullen toe- of uittreding uitlokken. De geproduceerde hoeveelheid wordt bepaald zodanig dat $p=MC$. De Marktprijs kan door individuele ondernemingen niet worden beïnvloed. De consumenten bepalen de geconsumeerde hoeveelheid overeenkomstig hun individuele nutsbeleving. De marginale nutsbeleving (of bereidheid te betalen) komt overeen met de marktprijs.</p>	

Naam: .....
Studentnummer:.....

Vraag 2 (25 punten)

2 a	Leg in uw eigen woorden uit wat het verschil is tussen het Cournot model en het Bertrand model met homogene producten. (5 punten)
<p>Cournot model: te produceren hoeveelheid als strategische variabele (totaal aangeboden hoeveelheid ligt voor een langere periode vast. Productiecapaciteit ligt relatief vast)</p> <p>Bertrand model: prijs als strategische variabele (uitbreiding van de productie kost weinig tijd)</p>	

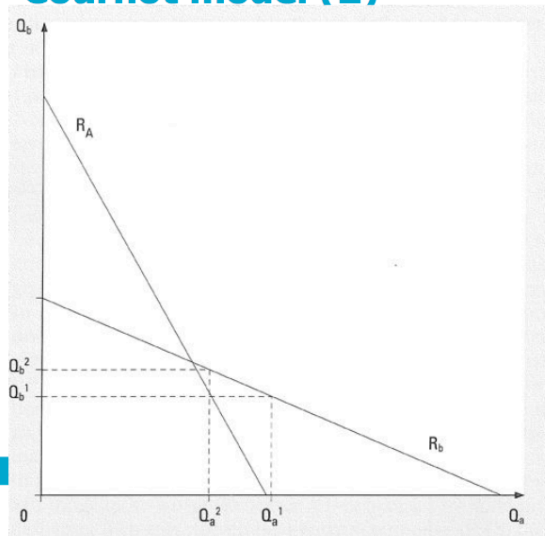
Naam: .....
 Studentnummer:.....

2 b Leg uit op welke wijze in de in vraag 2a genoemde modellen economische evenwichten kunnen worden bepaald. (10 punten)

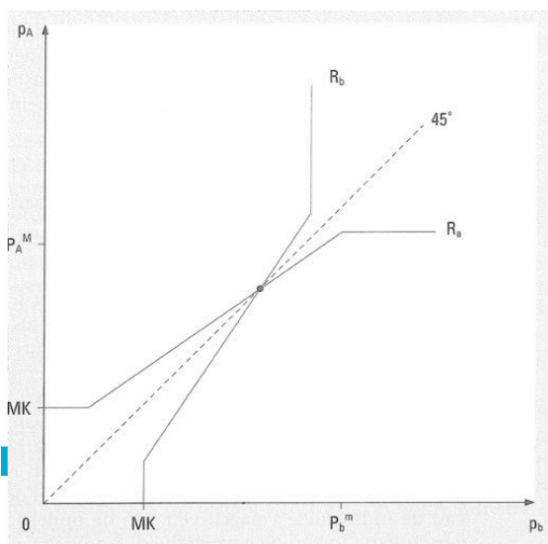
Bepaling van reactiecurves. Geen sprake van samenwerking. Gegeven het waargenomen gedrag van de ander, worden prijzen of hoeveelheden zodanig bepaald dat de winsten maximaal zijn. Evenwicht wordt bepaald door het snijpunt tussen de twee reactiecurves

De onderstaande figuren dienen in het kort te worden toegelicht:

Cournot model (2)

Bertrand model (2)

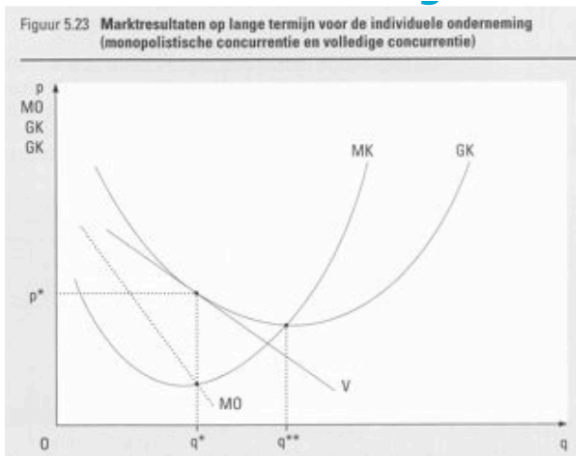

Naam: .....
 Studentnummer:.....

2 c Ga uit van de markt vormen van volledig vrije mededinging en monopolistische concurrentie. Leg voor deze markt vormen uit wat de belangrijkste verschillen zijn ten aanzien van de overeenkomstige marktresultaten op de lange termijn. (10 punten)

Bij volledig vrije mededinging is op de lange termijn de prijs gelijk aan het minimum van de gemiddelde totale kosten. Hierdoor is sprake van allocatieve efficiëntie.

Bij monopolistische concurrentie is sprake van heterogene producten. Hierdoor zien aanbieders zich geconfronteerd met een dalende vraagcurve. Hierdoor kunnen zij in zekere mate bepalen welk punt op de vraagcurve hun individuele winst maximaliseert. Zij zijn dus in staat hun geproduceerde hoeveelheid zodanig aan te passen, dat hieruit prijsveranderingen resulteren. In het evenwicht is $p > MK$. De productie is niet tegen minimale kosten. Er worden geen economische winsten gerealiseerd. De volgende figuren illustreren dit. (Korte toelichting gewenst).

SGR resultaat monopolistische concurrentie

Veronderstellingen		Resultaat
Structuur	Gedrag	
<ul style="list-style-type: none"> • Veel aanbieders • Veel vragers • U-vormige, gemiddelde kostencurven • Heterogene producten • Volledige informatie • Geen transactiekosten • Vrije toe- en uitreding mogelijk 	<ul style="list-style-type: none"> • Winstmaximalisatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Prijs hoger dan de marginale kosten ($p > MK$) • Geen winst boven de normale beloning van de productiefactor kapitaal • Productie niet tegen minimale kosten